

د افغانستان د ښووالي د پرمختیا ملي موسسه
د ښووالي د خصوصي سکتور د پرمختگ حمایه کول

سپین رینبه خوړونکی چینجی

په: انډو، د زراعتي کمپوټر افسونو تعمير، بادام باغ، کابل، افغانستان
ایمیل: info@afghanistanhorticulture.org
وېب: www.afghanistanhorticulture.org
د اړیکې شمېره: ۰۲۲ ۲۳۲ ۲۰۲ (۰) ۹۳+

دا پروگرام د اروپايي ټولني لخوا تمويلېږي.

نوري لارښوني:

په ځمکه کې دمناسې زهکشی څخه ډاډ تر لاسه کول ځکه چې رینبه خوړونکي سپین چینجی مړطوبی خاوري ته ترجیح ورکوي، خاصاً بشپینه حشره یی ورستو عهدوی موادو ته لیوال تیا شی ترڅو چې په دغو مړطوبو ورستو شوو عضوی موادو کې خپلی هگی واچوي.

د کروندو غاړو ته دونو کمول یا دهغوی دښاخونو پری کول کومی چې ځوانی حشری راجلبوي.

دزیاتي نایتروجنی سری (یوریا) استعمال کومه چې کولای شی ددی چینجی لاروا دژوند په لمړۍ مرحله کې لمنځه یوسي.

د ونو ښوره ول په کومو کې چې نوموړو حشرو خالی نیولی او خپل پناه ځای پکې جوړ کړی وی پدی ښورولو سره حشری لاندی توپیری او کیدای شی چې راټولی او وسوزول شی.

کیمیای کنترول Chemical Control

کیمیای درملنه باید په هغه وخت کې صورت ونیسی چې دنوموړی حشری لارواخوانه وی، زړه او پخه لاروا یی قوی او په ځمکه کې ډیره ژوری ځی او ددرملو له تاثیر له ساحی وځی.

1. ددی چینجی دکنترول لپاره لاند حشره وژونکی باید استعمال شی (Carbofuran (Furadan Granules دانه دار سیستمیک او تماسی حشره وژونکی دی او په محلی مارکیټ کې لاس رسی ورته کیږی
2. Dipterex یا Trichlorfon یوه غیر سیستمیک حشره وژونکی درمل دی دغه درمل داورگانوفاسفورس مواد په لور سره دتماسی په صورت کې دحشری دمرگ سبب گرځی
3. Carbaryl (Sevin) روپ تیرابی حشره وژونکی درمل دی دهضمی او تماسی په صورت کې د حشری دمرگ سبب گرځی
4. دونوپه نودو باندی که چیری گونگتی راټولی شوی وی دتماسی حشره وژونکی لکه کاربایل سوین چه یو تماسی حشره وژونکی درمل دی باید استعمال شی

دصحتمندو تصدیقي نباتی موادو په اړه دافغانستان دنیا لگیو روزونکو ملي مؤسسی (انگو) معلومات

څرنګه چې دافغانستان دنیا لگیو روزونکو ملي مؤسسسه په ټول هیواد کې فعالیت لری او خپلی ټولی چاری یی دصحتمندو، خپل اصل او نسل سره سمو نباتی موادو په تولید باندی راڅرخي ترڅو خپلو غړو ته صحتمند نباتی مواد برابر کړی چې ددی موخی لپاره دبادام باغ دنباتی تکنالوژی لابر اتور او ساحوی کار کونکو سره په همغږۍ دصحتمندو نباتی موادو دتولید پخاطر ټولی چاری پرمخ بیایي

Host Plants کوربه نباتات

نه یواځی داچې رینبه خوړونکی سپین چینجی دقوربو دنیا لگیو له رینبه څخه تغذیه کوی بلکه یو کلنو نباتو له رینبه څخه لکه جوارو، باجری، سویابیڼو، ځمکنی توتانو، کچالو، وربشو، گنډیالو، غنمو، جودرو، لوبیاو، شلمغمو او په یوه کمه اندازه دنورونباتاتو لکه تنباکو، رومی بانجانو، مارچوبه، ممپلیو، اویوشمیر زیاتو سبزیجاتو، گلابواو نوروزینتی نباتاتو له رینبه څخه هم تغذیه کوی، ځوانه حشره له خوشبویو گلان خوشوی اوله ځنگلی ونوله پایو اومیوه لرونکو له میو نه تغذیه کوی

دافت تنظیم او اداره Pest Management Detection methods

موندونکی یا ردیابی: دموندنی یا ردیابی لاری چاری په هغه صورت یو ځای ویلنی چې په هغه کې دسپینو چینجو حمله موجوده وی او دغه پلټنه ددی چینجو دپیدا کولو لپاره دنموی فهدل په سر کې دخمکی دکنیدلو پواسطه ترسره کړی کله چې چینجی دخمکی سر ته نږدی وی

زراعتی عملیات Cultural practices

سپین رینبه خوړونکی چینجی شکلنی خاوری خوبسوی یعنی دخپل فعالیت لپاره شگلنو خاورو ته ترجیح ورکوی او هغه خاصی منطقی چې ددی حشری دموجودیت تاریخچه لری جدی مراقبت او څارنه یی باید وشي. دخمکی داړولو په وخت کې زیاتی لاروا، پیوپا او یا هم ځوانی حشری یی لمر او ښکار چیانو (الوتونکو) پواسطه له منځه وړل کیږی.

Crop rotation کرنیز تناوب یا نوبتی کرنه

کرنیز تناوب یا نوبتی کرنه ددی چینجی دکنترول لپاره یوه موثره لاره ده کچیری دجوارونه وروسته هغه نباتات چې مقاوم یا لږ حساس او دعمیقورینبولرونکی پلي داره نباتات لکه، مشنگ، نخود او یا لوبیا وکرل شی نو دکنترول یوه موثره طریقه به مو غوره کړی وی. اوهم دارنګه لمرګلی، هورډه، کاسنی په کرو لوسره ددی آفت منخیوی له اصلی نبات نه وکړی شو.

دسپین رینبه خورونکی چینی د ژوندانه دانکشاف دوهمه مرحله

لاروا Larvae:

لاروای سپین کریمی رنگه لری چه د انگلیسی سی شکل ته ورته اود بدن جسامت یی دهغو په عمر او نوعی پوری اړه لری پدی معنی چی د جسامت له لحاظه مختلفی وی . خوانه لاروا اړودوالی له ۳ تر ۲ ملی متره پوری رسیږی ولی د بالغی یا رسیدلی لاروا اندازه تر ۴۰-۲۰ ملی مترو په اړودوالی لری مگر دغه اړودوالی ددوی په نوعو پوری هم اړه لری . دوی برجسته یا راوتلی نصولی سرونه او غټ، تور نصولی ۵ بند لرونکی انتونونه یا بنکرونه، دری جوړی اغزنی لرونکی پنبی او جلاداره رنی خیتی لری. لاروایی ددریو انکشافی مرحلو د عمر څخه تیریږی، ممکن همدارنگه لاروا د (داستراحت مرحله کومه چی داقلیمی شرایطو پواسطه رامنخته کیږی) پخوانی د شفیری دتشکیلیدو مرحلی ته ورگډډی . داستراحت پدغه مرحله کی لمده خاوره او مرطوب شرایط چی په لارو او دزیاتی مړینی سبب گډډی .

سپین رینبه خورونکی چینی White grub لندیز:

د White grubs دغه حشره د غابورو یا غوبارو په هم نامه یادیری گونگوتپه دفاصله او تان یا سمرگین لو تان په نامه یاد دغه لارواو ددنباتاتو درینبـو څخه تغذیه کوی او نباتات زیانمنوی . دچینی داډول فعالیت کولای شی نبات دکمزوری ودی او په بعضو حالاتو کبسی د نبات دوچیدوسبب وگرځی . خوانه گونگوتپه کولای شی چی نبات زیانمن کړی مگر د کاملی گونگوتپه پواسطه دغه زیان کم او کله نا کله وی.

انگلیسی نوم

White grubs, annual white grubs, chafer beetles

محللی نوم

رینبه خورونکی سپین چینی یا طلائی سپین یو کلنه گونگوتپه

علمی نوم

(Cyclocephala spp)

دغه گونگوتپه په مختلفو نومونو لکه سپین ریشسه خورونکی یا یو کلن سپین طلائی چینی (چیفر) Chafar په نامه هم یادیری

Description:

په حقیقت کبسی سپین رینبه خورونکی چینی یا white grubs دغه چینی دیسرلی اود اوږی په گونگوتپو یا June beetles په نامه هم یادیری دغه حشره د Phyllophaga په جنس پوری تړلی دی دکومو چی له ۱۰۰ څخه زیاتی مختلفي نوعی لری .

تشریح:

ددغی دکونگولارواو یوه پشپره ډله ده چی دسپینو رینبه خورونکو چینیونسبت ورته کیږی یا دهمدی چینیو پتوگه پیژندل کیږی . ممکن دنومورو چینیو دخانگړونوعو دپیژندلو لپاره یوه متخصص ته اړتیا پینسه شی .

پیوپا Pupae:

پیوپا په لمړی مرحلو کی سپینی ژیرپخونه رنگ لری، او په تدریجی ډول نصولی رنگ خان ته غوره کوی.

دوی په خاوره کی په شفیره بدلیږی اوددی شفیری اندازه له ۱،۵-۳ سانتی متره اړودوالی او پندوالی ۱،۵ سانتی متره ته رسیږی . دپیوپا انکشاف مرحله له ۳۰-۴۰ ورځی پوری تکمیلوی اکثرآ سپین رینبه خورونکو چینیو یا white grubs خپل دژوندانه د دوران مرحله په یوه کال کی تکمیلوی، ولی بعضی ډیری زیان رسونکی نوری نوعی لکه Phyllophaga implicata کیدای شی دخپل دژوند دوره په دری کلونو کی تکمیله کړی .

خوانی حشری Adult's:

خوانی حشری داندازی، بنی او رنگ له پلوه دپام ورتفاوت لری کوم چی دغه تفاوت په نوعو پوری هم اړه لری دحشری آنتونونه یا شکرونه یی ۱۰ بندونه لروکی وی . خوانی حشری یی پلنو، غبـستلو گونگوتپو په څیر معلومیری چی (پوښ ماننده وزرونه) پیرو وزرونو لرونکی دی اوددوی دسپنی په مخکنی بند کی قاب ډوله جوړبند لری. په ځینو نوعو کی دغه جوړبندونه روښانه رنگ لری، لکه فولادی شین او په نورونوعو کی یی رنگ روښانه نصولی او توری .

دسپین رینبه خورونکی چینی دژوندانه دوران

خوان اوبالغه گونگوتپه دبارانی دفصل په شروع کبسی له خاوروی راوځی او دمشکلاتو باعث گډډی ددی آفت دکترولولپاره دزمکی پوری کول گټور دی خوانی گونگوتپه دلمر لویدو نه ورسته کله چه هوا تیاره شی دوی را پیدا اود شیبی په تباری کبسی الوتنه کوی . دبخوانی په مرحلی کبسی خپل رنگ ته تغیر ور کوی اوله سپین نه په نصولی بدلیږی او قطر هم تر ۴ ملی متره پوری رسیږی دوی خپلی هگی په انفرادی شکل دهرزه گیاواو اوبلو کبسی اچوی البته خو سانتی دغه حشره خپلی هگی خوسانتی مترو په اندازه دخمکی لاندی په هرزه گیا یا وابسته لرونکی خای کی په انفرادی ډول اچوی چی نوموړی هگی تقریباً د ۶ څخه تر ۵۰ ورځی وخت نیسـی ترڅو وشاربل شی او په لاروا بدلی شی

دحشری دتغذی شکل په بوتی باندی Host Range:

رینبه خورونکی سپین چینی دیو تعداد زیاتو نباتاتو له رینبـو څخه تغذیه کوی او همدارنگه دغه حشره له څر ځایونو، شنو بوتواو حتی دنهالونو قوری له خپلی حملی لاندی راولی . دغه حشری ککړتیا په تولیدی قوریو کبسی هم لیدل شوی دی نومړی حشره میوه لرونکو نهالونه رینبوی سیستم زیانمنوی او حتی دنهالونود مرگ سبب کږځی.

دژوند دوران: Life Cycle

هگی: Eggs

تازه اچول شوی هگی یی بیضوی شکله، سپینی، تقریباً ۳ ملی متره طول او ۲ ملی متره عرض لری، د ۴ تر ۳ ورځو وروسته دغه هگی نـسـووی او کروی شـکل غوره کوی چی پپروالی یی تقریباً ۲ ملی متره پوری رسیږی . رسیدلی یا پخی هگی یی نـسـووی رنگه توری تقریباً د ۴ ملی مترو پوری اندازی رسیږی .